

Dibusz Barbara

A hazai alapfokú szolfézsoktatás helyzete napjainkban

A hazai alapfokú szolfézsoktatás helyzete első hallásra is azt jelzi, hogy egy olyan témával szerettem volna foglalkozni, mely sokszor kissé problémás, kissé kényes kérdéseket feszeget, de nagymértékben jelen van a közoktatásban az ének-zene tanítás vonatkozásában, az alapfokú művészetoktatási intézményekben. Számomra fontos, hogy a szakirodalom, a módszertan és az intézményrendszer közti harmóniára való törekvésben hallgassuk meg azokat is, akik ennek az elvárásnak az alanyai: a szolfézstanárok és az alapfokú művészetoktatási intézmények igazgatói. Az ő szemszögükből szerettem volna kifejtetni kutatásomban a céljaikat, eszközeiket és a témában érintett problémákat, megoldási lehetőségeket.

Az általuk eltervezett struktúra inkább passzív résztvevői kiemelten fontosak: a tanulók, vagyis a gyermekek.

Fontosnak tartom kifejtetni, hogy a tanulók, akik alapfokú művészetoktatási intézménybe járnak, leginkább általános iskolás gyerekek, akiknek kihívás elmagyarázni a szolfézs és a zeneelmélet olykor igencsak nehéz rendszerét, nem beszélve a készségek kiemelten fontos fejlesztését is.

Ezért is fogalmazódott meg bennem, hogy mit tehetünk azért, hogy a hazai szolfézsoktatást jobbra, élvezetesebbé tegyük a gyermekek számára. Megszerettem volna vizsgálni ezt a problémakört, és a szakirodalom segítségével egy kutatást készíteni arról, hogyan is látják a hazai szakemberek a jelenlegi helyzetet.

Az igazgatók és a szolfézstanárok segítségével sokféle problémakört átjártunk. Az utóbb említett elem egy általam készített kérdőív formájában nyilvánult meg, melyet több mint 50 alapfokú művészetoktatási intézmény vezetője és több mint 100 szolfézstanár válasza alapján dolgoztam fel, melyet a vizsgálati részben értékeltem.

Az értékelésből a következő fő kérdésekre szerettem volna választ kapni:

-Milyennek látják a magyarországi szolfézstanárok illetve intézményvezetők a hazai szolfézsoktatás helyzetét?

-Mivel lehet motiválni azokat a gyerekeket, akik nem mutatnak érdeklődést a szolfézs iránt, milyen eszközökkel tehetik számukra érdekessé az oktatást?

-Milyen eszközök, anyagi források állnak a szolfézstanárok és az intézményvezetők rendelkezésére? Hogyan tudják ezeket alkalmazni?

-Hogyan tudják összekapcsolni a hangszeres oktatást a szolfézstanulmányaikkal?

-Milyennek látják a jövőt a szolfézsoktatás terén?

A kutatás 2020 elején készült, ezért az online oktatás és az azzal kapcsolatos problémák nem része a kutatásnak.

A téma részletezése

A szolfézsoktatás kérdése amint láthatjuk, nagyon összetett. Nagyon sok befolyásoló tényező játszik közre annak kapcsán, hogy hogyan tudunk szolfézst tanítani, miként tehetjük jobba az aktuális helyzetet. Ennek van egy anyagi oldala, hogy az iskola elő tudja-e teremteni a szükséges anyagi forrásokat a cél érdekében. Itt elsősorban technikai eszközökre gondolok. Van-e lehetőségünk a jól bevált CD-s magnó mellett olyan eszközök használatára, mint az interaktív tábla, projektor, jobb minőségű hangszórók. Sok helyen sajnos a mai napig gondot okoz a zongora felhangoltatása, vagy hogy egyáltalán legyen internet, és a különböző internetes portálokon be tudjuk mutatni videón vagy hangfelvételen az adott anyaghoz kapcsolódó felvételeket. Ezt azért tartom nagyon fontosnak, hiszen ezeken a portálokon nem csak a kitűnő előadó felvétele van fenn, hanem a kevésbé képzetté is. Így rossz példákat is tudunk mutatni nekik, amelyek szerintem nagyon hasznosak tudnak lenni.

Visszatérve, ha a megfelelő anyagi háttér nincs meg, kevésbé tudjuk a gyermekek számára vonzóbbá tenni az órát, mert a számítástechnikai eszközök nagyban hozzájárulnak az óra sikerességéhez, a mai gyerekeknek több impulzust kell kapniuk, hogy végig figyelemmel tudják kísérni az órákat. Én személy szerint célravezetőnek tartom a különböző hallástréning alkalmazásokat, hiszen ezekhez könnyen hozzá lehet jutni és nem szükséges a zenetanári kontroll. Ezeket az applikációkat is szívesen ajánlják a szolfézstanárok.

A másik a tanár felkészültsége, személyisége. Fontosnak tartom, hogy egy tanár legyen tisztában a kor legújabb módszertanával és olvasson lehetőség szerint külföldi szakirodalmakat is a témával kapcsolatban. Kutatása során tudjon szelektálni a jó és a rossz vagy előreláthatóan kevésbé sikeresnek látszó módszertani elemek között. Összesen 108 szolfézstanár és 52 intézményvezető volt a segítségemre, akik a kutatásomhoz szánt kérdőívet kitöltötték. Igyekeztem kérdéseimben olyan problémákat megfogalmazni, amelyek nagyban befolyásolják a mai szolfézsoktatás helyzetét. Érdekelt a tanárok kiégésének észlelhetősége, a gyengébb képességű tanulók segítése, az igazgatók szempontjából a szolfézs megítélése. Célnak tekintettem, hogy világosabb képet kapjak a szolfézsoktatás kérdéseiről, jelenlegi helyzetéről, problémáiról. A továbbiakban olvasható a kutatásom elemzése.

Az intézményvezetők számára kiállított kérdőív bemutatása

Mielőtt rátérnék a kérdőív bemutatására, pár általam feltett kérdést szeretnék megindokolni. Az első kérdések az adatkérések, melyek azt a célt szolgálják, hogy a válaszokat helyesen tudjuk értelmezni. A kérdőív teljes mértékben anonim volt. Úgy állítottam össze a kérdőívet, hogy fontosnak tartottam, hogy az ország minden részéből jöjjön válasz, ezért a hét régióból kellett választaniuk a kitöltőknek. Szerencsére ez a felmérés sikerrel járt, minden területről érkezett válasz.

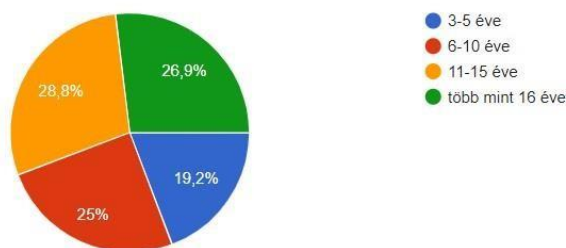
Az első öt kérdés tárgyalása

A kérdőív első része öt kérdést tartalmaz. A kitöltőnek meg kellett adnia a nemét, a tanításban töltött éveinek számát, a régiót melyben dolgozik, az intézmény fenntartási módját, illetve a vezetői posztban töltött éveinek számát.

Ahogy az alábbi ábrán láthatjuk, a megkérdezettek 55,7%-a legalább 10 évet töltött aktív pedagógiai tevékenységgel. Ez nagyobb rálátást ad a különböző zeneiskolai tárgyak megismerésére.

Mióta tanít?

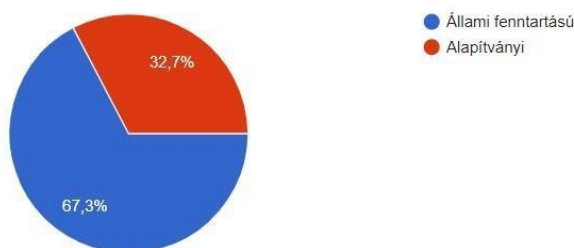
52 válasz

A következőkben az intézmény jellegére kérdeztem rá, hogy az intézmény állami vagy alapítványi fenntartású-e. Ez abból a szempontból volt fontos, hogy sok esetben talán nagyobb mozgástere van egy alapítványi fenntartású intézménynek. A válaszadók kétharmada állami fenntartású intézményben dolgozik, ahogy ez az ábrán is jól látható.

Milyen típusú intézményben dolgozik?

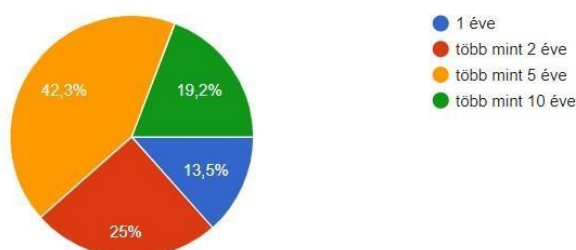
52 válasz

Az intézményben töltött vezetői szerep illetve vezetői magatartás nagymértékben hozzájárul az intézmény működésének sikerességében, sok esetben – mint ahogy más szakmákban is - a kezdő intézményvezetők sokkal lelkesebbek, céltudatosabbak. A megkérdezettek 67,3%-a több mint 2 éve, illetve több mint 5 éve vezeti az intézményt.

Mióta vezeti az intézményt?

52 válasz

A hazai szolfézsoktatás és tanárképzés

A következő része a kérdőívnek a hazai szolfézsoktatás és tanárképzés kérdéseiről szólt. Ebben a részben meg szerettem volna tudni, milyennek látják a mai magyar szolfézsoktatást, a tanárképzést, mi a véleményük a kiégésről, a szolfézsoktanárok munkájáról, módszereiről. A következőkben ezeket szeretném ismertetni.

A hatodik kérdés tárgyalása

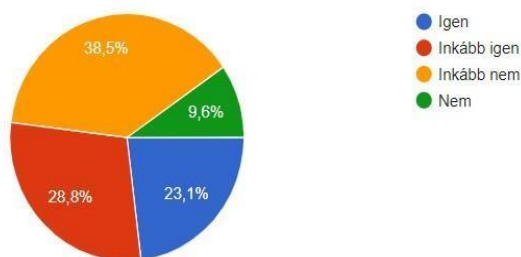
A hatodik kérdésben a tanárképzéssel kapcsolatban tettem fel kérdést. Ahogy az ábrán is látjuk, a válaszadók úgy gondolják, a mai hazai tanárképzés nem készíti fel rendesen a tanárokat az oktatásra. Ez abból adódik, hogy hiába 5 illetve 6 éves a tanárképzés, még mindig sok tanár elavult módszerekkel tanít, illetve kevés a gyakorlat. Másrészt a tanári pálya annyira összetett, hogy hosszú évek megtapasztalása szükséges, hogy kidolgozzuk a mi bevált módszerünket, de még így is hosszú évek után is van mit tanulni, és készen kell állnunk a folyamatos változásokra.

A tanárhiány helyzetéről Dr. Mindszenty Zsuzsanna¹ így fogalmaz:

„A tanári pályát sokan azért nem érzik vonzónak, mert többnyire csak a kínokról hallanak, a tanárverésekről, a megalázásokról, a nehéz feladatokról. Így egyre kevesebben akarnak tanítani. Nem a szép, a sikeres dolgokról van szó a tévében és a könyvekben. Pedig ilyen is van, nagyon sokan remekül helytállnak.” (Mindszenty, 2011)

Mit gondol a kezdő szolfézsoktanárokról, a mai tanárképzési rendszer felkészíti-e őket minden szempontból az iskolai életre ?

52 válasz

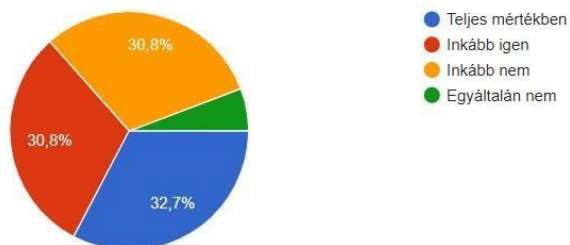

¹ Dr. Mindszenty Zsuzsanna karnagy, DLA egyetemi tanár, a KÓTA-elnöke

A hetedik és a nyolcadik kérdés tárgyalása

Saját intézménye milyen mértékben támogatja, hogy a tanárok új módszerekkel segítsék a diákok tanulását?

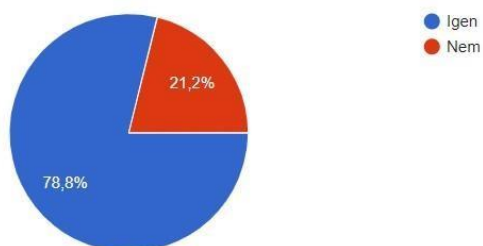
52 válasz

Ahhoz, hogy változtassunk a módszerünkön, fontos kikérnünk az intézményvezető véleményét, hiszen sok esetben az új módszereknek anyagi vonzata is van: új könyvek, új technikai eszközök vásárlása. A fent látott ábrán azt láthatjuk, hogy a megkérdezett intézményvezetők is hajlanak az új módszerek kipróbálására. Ehhez kapcsolódik a következő kérdés is, ami az anyagi támogatás mértékére kérdez rá. Az olvasható le, hogy a megkérdezettek 78,8%-ban tudják támogatni a szolfézsstanárokat, ha valami új eszközre lenne szükségük. Ez az arány igen biztató.

Tudja-e anyagilag támogatni az iskola, ha új eszközre van szüksége a tanárnak a hatékony tanítás érdekében?

52 válasz

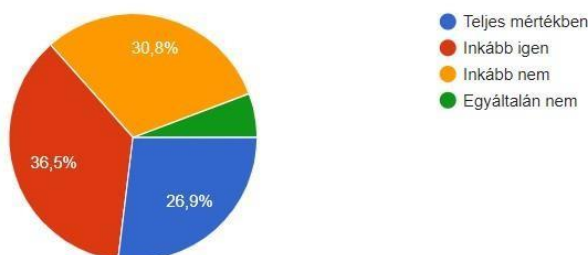

A kilencedik és tizedik kérdés tárgyalása

A továbbiakban a hazai szolfézsoktatás sikerességét vitatjuk.

Mit gondol, mennyire sikeres ma a hazai szolfézsoktatás?

52 válasz

Az ábra alapján nagymértékben inkább elégedettebbek, majd teljes mértékben elégedettek az intézményvezetők, de a megkérdezettek 30,8%-a inkább nincs megelégedve a szolfézsoktatás sikerességével. Kodály óta a szolfézsoktatás jelentős változáson ment keresztül, de manapság egyre több olyan módszerrel találkozhatunk, amelyek Kodály koncepcióit játékosabb, a gyerekek számára érthetőbb formában közvetítik. Ebben lehet a válasz, hogy a megkérdezettek egyharmada miért negatívan állt hozzá ehhez a kérdéshez.

Egy másik probléma, hogy sok tanár viszont nehezen lép ki a komfortzónájából, főleg, ha idősebb. Erre világít rá Dr. Benedek Mónika² *Improvizálhatok?* című tanulmányában:

„A klasszikus ének-zene és szolfézsoktatásban hatályos tanterv (Melléklet a 3/2011. [I. 26.] NEFMI rendelethez, NAT 2012³) is előírja az improvizációt, de a tanárok többsége még mindig nem szerzett elég tapasztalatot annak gyakorlatában és a tanórákon való alkalmazásában, ezért általában nem is merik alkalmazni.” (Benedek, 2018)

A tizedik kérdés szorosan kapcsolódik a kilencedikhez. A változtatás módjára kérdeztem rá, hogyan reformálná meg a hazai szolfézsoktatást. A következő válaszokat kaptuk:

- *Megújuló tananyaggal és újszerű módszerekkel, eszközökkel, több kreatív feladattal, projekt munkával;*
- *ha be lehetne a gyerekek órarendjébe illeszteni, hatékonyabb lehetne az oktatás, nemmindig fáradtan érkeznének órára;*
- *jobb felkészültségű tanárokkal;*
- *kis csoportos, számítógéppel, játékos, kreatív módszerekkel;*
- *új eszközök, alternatív módszerek, élmény központú pedagógia*

²Dr. Benedek Mónika zenepedagógus, egyetemi tanár

³NAT 2012. A Nemzeti Alaptanterv (110/2012. [VI. 4.] Korm. rendelet) ének-zene fejezete (szerzői: Nemes László Norbert, Stachó László, Körmendy Zsolt, Pécsiné Uzsaly Rita, Bokor György). Magyar Közlöny 66 (2012.I. 26.), 10784–10790.

- *hangszeres tanulmányokhoz igazodva, lassabb tempóban;*
- *a saját élmény alapú tanulási módszereket támogatnám;*
- *több interaktivitást engednék;*
- *több tanárt kell képezni; gyógypedagógiai részoktatásban is részesíteni kellene a diákokat;*
- *új eszközökkel*

A válaszok 62%-nál az alternatív módszerek hiánya érződik, Pusztay Krisztina⁴Projekt a zeneiskolában című tanulmányában a következőket mondja:

„A növendékek aktivitása a zeneiskolai oktatás jellegénél fogva szükségszerű. Míg a projekt-módszer lehetővé teszi a tanulói önállóságot, a zenetanulás (főként a hangszertanulás) meg is követeli azt.” (Pusztay, 2011)

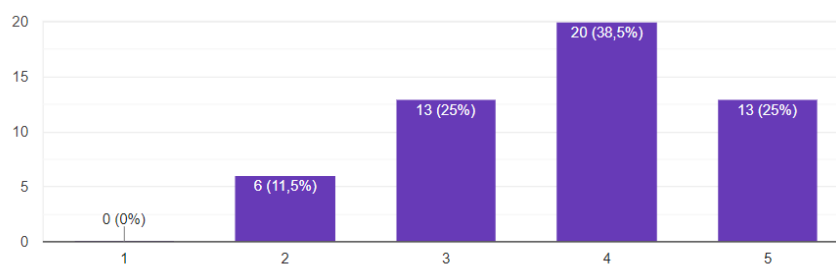
A projekt-módszer nagyon népszerűvé vált hazánkban, amit már a zeneiskolákban is elkezdtek alkalmazni. Ez is egy alternatívát kínál az élményalapú oktatás megteremtésére.

Tizenegyedik és tizenkettedik kérdés tárgyalása

A következő két kérdés a kiégés, burnout-szindróma kérdését taglalja.

Milyen mértékben tapasztalja a kiégés jeleit az Ön intézményében? (1 - legkevésbé, 5 - leginkább)

52 válasz

Ahogy az ábrán is láthatjuk, sajnos a válaszadók 38,5%-a tapasztalja a kiégés jeleit intézményükben. Ezt az arányt a kiöregedett pedagógustársadalommal magyarázhatjuk. Ezt a

⁴ Pusztay Krisztina szolféztanár

szindrómát szinte lehetetlen elkerülni, valakinél hosszabb valakinél rövidebb ideig mutatkoznak a jelei.

„A kiégésnek három fő oka van: az érzelmi túlterheltség, a személy pályaválasztásához vezető személyiségjegyek és a kliensközpontú orientálódás.” (Szelezsánné, 2018)

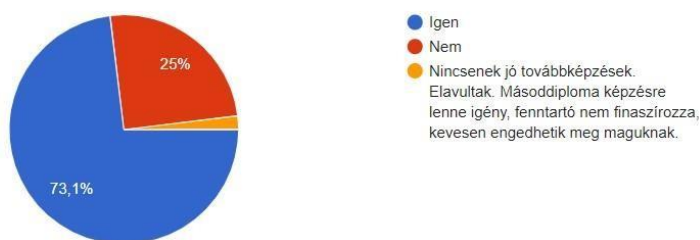
A pedagógusok nagy érzelmi teherrel rendelkeznek, hiszen számtalan élettörténetet ismernek a diákjaik által, és ezt emberileg nagyon nehéz megemésztetniük. Ahhoz, hogy a kiégés lehetőleg ne jelenjen meg az életünkben vagy hamar túl tudjuk magunkat tenni, megkérdeztem az intézményvezetőket, ők milyen módszerekkel küzdenek a kiégés ellen. Az igazgatók kiemelték, hogy ezeknek a pedagógusoknak próbálnak szabadabb teret biztosítani, színes programokba szervezik be őket, jutalmazták, csapatépítést szerveznek, illetve pszichológus segítségét kérik. A válaszokat látva azon rendkívül biztatóak, hiszen a 10 válaszadóból 9 próbálja a pedagógusokat ösztönözni, segíteni nekik, viszont 1 válaszadó negatívan értékelte ezt a kérdést.

A tizenharmadik és a tizennegyedik kérdés tárgyalása

A következő kérdésekben a már fentebb említett akár kiégés elleni, illetve szakmai megújulás mivoltára kérdeztem rá, a továbbképzések fontosságára.

Ösztönzi-e a pedagógusokat arra, hogy továbbképzésekre járjanak?

52 válasz

73,1%-a a válaszadóknak fontosnak tartja, ösztönzi a pedagógusait a továbbképzésre járásra, 25% nem, illetve 1,9% egyéb véleményvel élt, a válaszadó elavultnak tartja ezeket a továbbképzéseket.

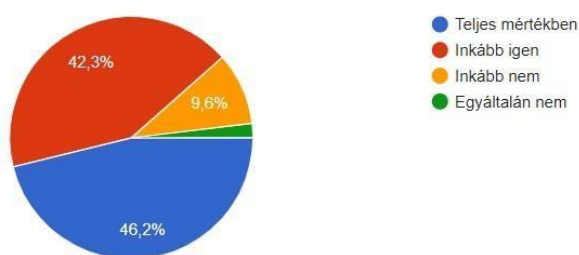
A következő kérdés arra irányult, hogy miért fontos, ha a tanárok különböző továbbképzéseken vesznek részt. A válaszadók a folyamatos technikai és módszertani megújulást, tapasztalatcserét és az élethosszig tartó tanulás fontosságát emelték ki főképp.

A tizenötödik és a tizenhatodik kérdés tárgyalása

Ahhoz, hogy sikeres legyen a tanítás a 21. században, fontosak a technikai eszközök. Ezek az eszközök valamilyen formában rendelkezésre állnak az iskolákban. Valahol csak régebbi technikai eszközöket találunk, valahol lépést tudnak tartani a kor vívmányaival. Erre szerettem volna választ kapni, hogy mennyire van rá lehetőségük, hogy mindig új eszközöket tudjanak beszerezni.

Mit gondol, intézménye milyen mértékben tudja tartani a versenyt a technika fejlődésével?

52 válasz

A válaszadók elég nagy százaléka rendelkezik azokkal az eszközökkel, amelyek szükségesek a sikeres oktatáshoz. Megkérdeztem azt is, mi az oka, ha esetleg nem tud megvalósulni a technikai eszközök beszerzése, a legnagyobb problémát az anyagiak jelentették.

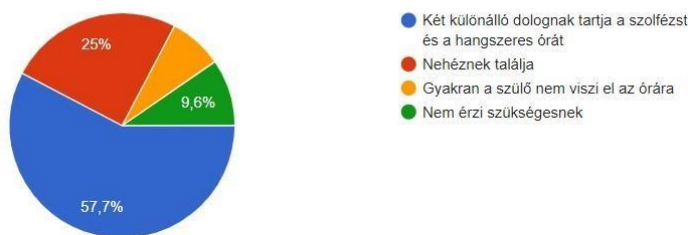
A tizenhetedik és a tizennyolcadik kérdés tárgyalása

A következő kérdés a szolfézsórákról való mentességről szól. Sajnos létező probléma, hogy a gyermek vagy a szülő nem látja hasznosnak az órákat és felmentést kér alóla. Valaki megadja, valaki nem. Aki megadta, a szülő nyomására, a gyermek túlterheltségére hivatkozott.

A válaszadók többsége indokolt esetben engedélyezi a felmentést. Véleményem szerint a zenetanulás és a szolfézs nem választható el egymástól, nagyon el kell gondolkozni rajta, hogy tényleg szükséges-e egy ilyen felmentést elfogadni. A szolfézs alóli felmentés egyik alappillére a szolfézs nehézsége, képességbeli hiányból adódó demotiváció illetve a hangszer-szolfézs kapcsolatának összefüggésbeli hiánya adja.

Mit gondol, miért nem szereti sok gyerek a szolfézsórákat?

52 válasz

A megkérdezettek szerint a fő ok, hogy a hangszeres órát és a szolfézszt két különálló tantárgynak tartják. Annak is betudhatjuk, hogy sok növendék nem szereti a szolfézszt, hogy nincs neki elegendő sikerélménye. Fontos, hogy kis lépésekben, a kis dolgokat is ismerjük el. (Bárdos, 1959)

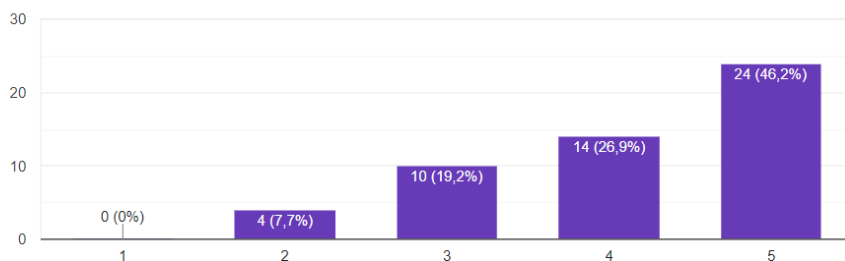
A tizenkilencedik kérdés tárgyalása

A tanulók leterheltsége manapság igen nagyfokú. Délelőtt iskolában vannak, délután különórák, ehhez jönnek a házi feladatok, a gyakorlás. A nagymértékű stressz negatívan befolyásolja a gyermeket, sokszor a szülők túlságosan leterhelik őket. Ahogy fentebb láthattuk, a szolfézsóra is így függ össze a növendékek terheltségi szintjével.

Az intézményvezetőknek egy 1-5-ig terjedő skálán kellett visszajelezniük, mennyire érzik leterheltebbeknek a gyerekeket, mint 5 éve. A diagram szerint 7,7 % kevésbé, 19,2% közepesen, 26,9% inkább 46,2% nagyon leterheltebbnek érzi az intézményébe járó tanulókat.

Ön szerint leterheltebbek a gyerekek mint 5 éve?

52 válasz

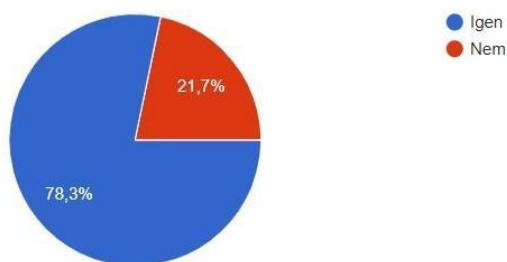

A huszadik és a huszonegyedik kérdés tárgyalása

A következő nagy probléma a pedagógushiány hazánkban. Vannak olyan szakok, ahol túltelítettség van, illetve vannak olyanok is, ahol nem kapni abból a szakból tanárt, ahol hiány van vagy elenyésző a számuk. Sok esetben alternatívákkal próbálják megoldani a tanárhiányt. Nem konkrétan a szakos kolléga tanítja a szolfézt, mint amilyen képesítéssel rendelkezik, előfordul, hogy egyetemi hallgatót vesznek fel.

Érződik az Ön intézményében a pedagógushiány?

46 válasz

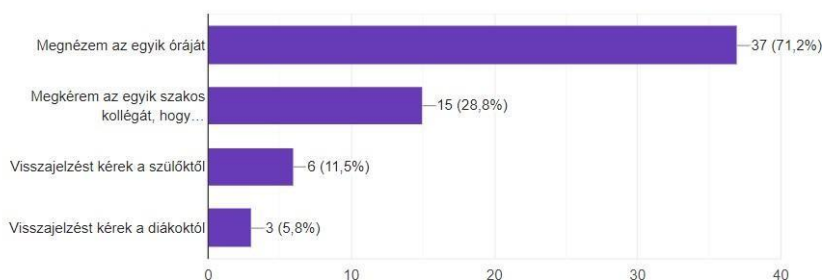
A megkérdezettek 78,3% mondta azt, hogy érződik náluk a pedagógushiány. Pár éve jobban elkezdtek ösztönözni a gimnazistákat, hogy a tanári pályát válasszák, de sokan anyagi megfontolásból nem mennek pedagógusnak vagy pályaelhagyóak lesznek.

Az egyik alternatíva amiről már szó esett, az egyetemi hallgató felvétele. A válaszadók többsége alkalmazna hallgatót a pedagógushiány kiküszöbölésére. Véleményem szerint a hallgató nagy tapasztalatot szerezhet, hiszen sok esetben azoknál az iskoláknál áll fent pedagógushiány, amely intézmények nem „elit iskolák”. Sok hallgatót olyan helyre küldik hospitálni, ahol válogatott gyerekek vannak. Ezeknél az intézményeknél lehetősége van a hallgatónak megnézni egy általános értelemben vett iskolát, ahol különböző képességű gyerekekkel fog találkozni.

A kérdés második része a hallgató „munkaerőpiaci értéke”, ami azt jelenti, hogy a még tapasztalatlan vagy kevés tapasztalattal rendelkező személy hogyan tud boldogulni az új helyzetben. Fontosnak tartottam megkérdezni, hogy hogyan ellenőrzik ezeknek a hallgatóknak a munkáját.

Ha igen, hogyan tudja ellenőrizni, hogy megfelelően oktat?

52 válasz

A válaszadók 71,2%-a óralátogatással ellenőrzi a felvett hallgatót, 28,8%-a megkéri az azonos szakú kollégát, hogy nézze meg az óráját és ha szükséges, lássa el tanácsokkal, 11,5% visszajelzést kér a szülőktől, 5,8% visszajelzést kér a diákoktól.

A huszonkettedik kérdés tárgyalása

Elérkeztünk az egyik legfontosabb kérdéshez. *Mit gondol a hazai szolfézsoktatásról?*

Elavultnak, elméletorientáltnak gondolják, de pozitív válaszadók is vannak, akik színvonalasnak gondolják a szolfézsoktatást.

Igen eltérő válaszokat kaptunk, de szerintem a hazai szolfézsoktatás szinte összes problémája felmerül benne. A legszembeütőbb, hogy nagy kontraszt érződik abból a szempontból, hogy valahol kiválóan működik a tanítás, valahol egyáltalán nem. Gondoljunk csak bele, hogy egy intézményen belül is mekkora különbség tud lenni azonos szakkal rendelkező tanárok között. Rengeteg múlik a pedagóguson, ezek után a diákokon, majd az anyagi forrásokon. A másik hangsúlyos rész a módszertan kérdése: sokan úgy gondolják, nem igazán naprakész.

A huszonharmadik kérdés tárgyalása

Az utolsó kérdés, amelyet az intézményvezetőknek feltettem, a szolfézsoktatás jövőjére utal.

A jövőt illetően nem túl bizakodó az eredmény, de sok gondolatot megosztanak azzal kapcsolatban, hogyan lehetne javítani a helyzeten. A kérdés: *Milyennek látja a jövőt a szolfézsoktatás terén?*

A jövőt tekintve nem gondolják, hogy nagy fejlődésen megy keresztül, az élményszerzésre fektetnék a hangsúlyt. A válaszadók főképp az élményalapú oktatás és a zene-szolfézs kapcsolatának hiányosságában látják a hibát. Kutatásomban sokat foglalkoztam a zene és szolfézs kapcsolatával, amelyet a válaszadók is súlyos problémának gondolnak.

A szolféztanárok részére kiállított kérdőív bemutatása

A szolféztanároknak szánt kérdőív 3 részből áll. Egy általános részből, amelyet a következőkben részletezek, egy oktatással kapcsolatos részből és egy jövőkép című részből.

A kérdőív első része

A kérdőív első részében a kitöltőkről információkat kérdeztem, amelyek hozzájárulnak a későbbi kulcskérdések helyes értelmezéséhez.

Az adatokról szóló információk a következők:

- a) nemek aránya, melynek eredménye: 95,4% nő, 4,6% férfi
- b) az intézmény típusa 83,3% állami, 16,7% alapítványi vagy magán
- c) régió elosztása

Melyik régióban dolgozik Ön?

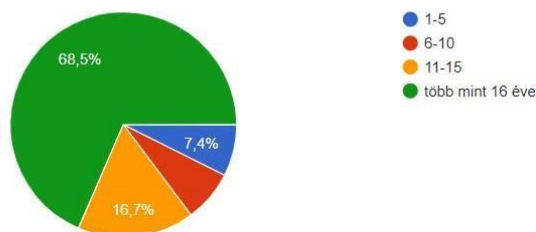
108 válasz

d) a pályán eltöltött idő

Mióta van a pályán?

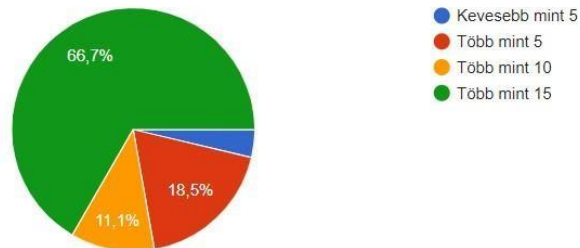
108 válasz

e) a tanítás óráinak száma heti bontásban

Heti hány órában tanít?

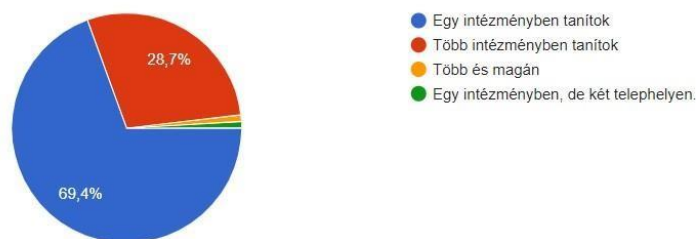
108 válasz

f) a több intézményben való munka kérdése

Egy intézményben tanít, vagy szükséges több intézményben dolgoznia?

108 válasz

Ez a kérdés volt az utolsó előtti, ami nagyban összefügg a következő kérdéssel. A legutolsó kérdés, hogy mi az oka annak, ha több intézményben is tanít? Erre a legtipikusabb válaszok a következők:

- 1) egy intézmény nem tudja számára biztosítani a kellő óraszámot
- 2) anyagi megfontolásból
- 3) a tanárhiány miatt

Úgy gondolom, ezek a válaszok nem szorulnak magyarázatra.

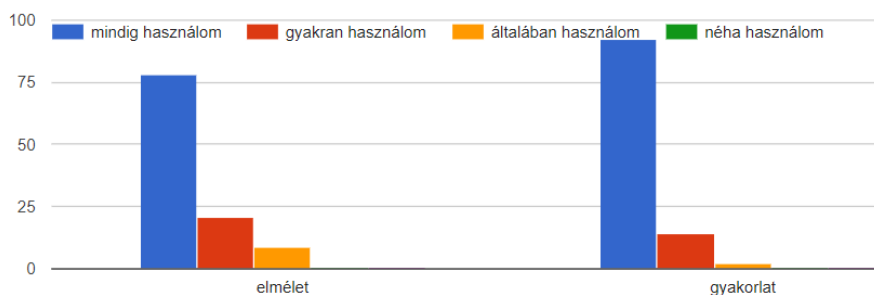
A kérdőív második része

A kérdőív második részében zeneoktatással kapcsolatos kérdéseket tettem fel. Sok válasznál igencsak megörültem, hogy ennyi lelkes, kreatív pedagógus van a pályán, illetve pár válasznál meglepődtem. A továbbiakban ennek az eredményeit szeretném bemutatni.

Az elmélet és a gyakorlat aránya a tanórán

Az első kérdés az elmélet és a gyakorlat arányosságára kérdez rá általánosságban, majd korosztályonkénti bontásban is választ kértem rá a résztvevőktől. Minden korcsoporthoz mellékeltem a heti tanórákról kért információkat, és az óraszámmal való elégedettséget, hiszen az óraszám nagyban befolyásolja az elmélet és a gyakorlat viszonyát.

Milyen arányban használja az elméletet és a gyakorlatot a szolfézsórákon?

Általánosságban az elmélet és a gyakorlat használatát a fenti ábra jelzi. Négy lehetőségből választhattak a kérdőív résztvevői. A diagrammon a következő olvasható le. A négy lehetőség:

- 1) kék: mindig használom
- 2) piros: gyakran használom
- 3) sárga: általában használom
- 4) zöld: néha használom

Az egyik diagram az elméletre, a másik diagram a gyakorlatra kérdez rá. Láthatjuk, hogy mind az elméletet, mind a gyakorlatot használják, de a gyakorlatiasság a legfontosabb számukra.

A) A gyakorlat és az elmélet aránya az előkészítősofőknél

A gyakorlati és elméleti oktatás arányait miként használja az óráján, ha Ön előkészítőket tanít?

103 válasz

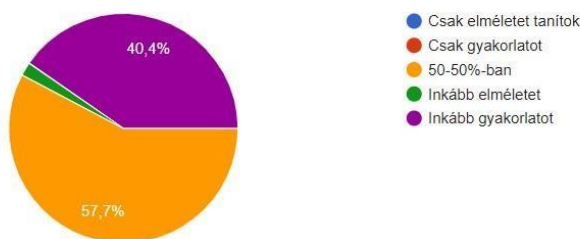

Előkészítőknél a legfontosabb, hogy kedvet csináljunk a növendékek számára a szolfézsórához, szeressenek szolfézsra járni. A jutalmazás, dicséret, a játékos órák nagy mértékben hozzájárulnak a zene megszerettetéséhez. Az előkészítők általában óvodás nagycsoportosok, illetve első osztályos diákok. Az elmélet aránya ennél a korosztálynál kisebb, mint a gyakorlat. A válaszadók 60,2%-a inkább gyakorlatorientált oktatási módot választott, míg a második legnagyobb csoport 37,9% fele-fele arányban tartja fontosnak az elmélet és a gyakorlat eloszlását. A válaszadók százaléka csak gyakorlatot illetve inkább elméletet tanít.

B) A gyakorlat és az elmélet aránya az alsó tagozatosoknál, óraszámok

A gyakorlati és elméleti oktatás arányait miként használja az óráján, ha Ön alsó tagozatosokat tanít?

104 válasz

Az alsó tagozaton is szinte ugyanaz a helyzet, itt már kicsit több elméletet lehet tanítani, mivel a gyermek érettebb. Az elméletet és a gyakorlatot úgy kell meghatározni, hogy minden korosztály számára ideális legyen. (Sulyok,2007)

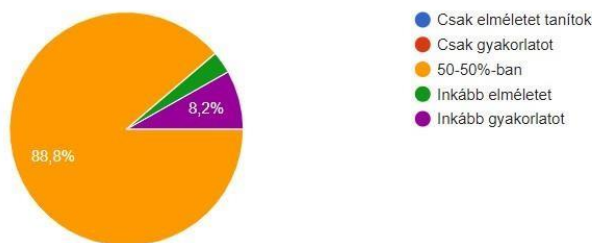
A válaszadók 57,7%-a fele-fele arányban, 40,4%-a inkább gyakorlatot, és 1,9%-a inkább elméletet tanít.

A lent látható ábra az alsó tagozatosok heti óraszámát mutatja, illetve a válaszadók elégedettségét a heti órással kapcsolatban.

C) A gyakorlat és az elmélet aránya a felső tagozatosoknál

A gyakorlati és elméleti oktatás arányait miként használja az óráján, ha Ön felső tagozatosokat tanít?

98 válasz

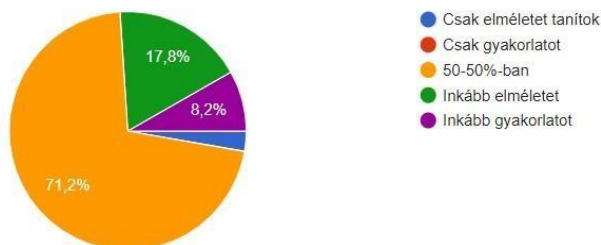

A felső tagozatosoknál a tanárok 88,8%-ban fele-fele arányban, 8,2%-a inkább gyakorlatot, 3,1%-a inkább elméletet tanít. A felső tagozatosok életkora 10-14, náluk is fontos szerepet jut a gyakorlatnak.

D) A gyakorlat és az elmélet aránya középiskolásoknál

A gyakorlati és elméleti oktatás arányait miként használja az óráján, ha Ön középiskolásokat tanít?

73 válasz

Középiskolásoknál a megkérdezettek 71,2%-a fele-fele arányban, 17,8%-a inkább elméletet, 8,2%-a inkább gyakorlatot, 2,7%-a csak elméletet tanít. A középiskolások nagy része nem szívesen énekel egyedül, még sokszor egy zeneművészeti szakközépiskolában sem, ilyenkor a módszertan inkább az elméleti oktatást ajánlja. (Nagyné, 2017)

A szolfézstanításban használt tankönyvek

Fontosnak tartottam megkérdezni, hogy általánosságban a korcsoportokat figyelmen kívül hagyva milyen tankönyvekből dolgoznak, mely tankönyvírók munkáit preferálják a szolfézstanárok.

A válaszok a következők lettek:

- 5) *Dobszay László kötetei (főként Hangok világa részei)*
- 6) *Margaréta, Csicsergő tankönyvek*
- 7) *Kodály olvasógyakorlatai*
- 8) *Bach példatár*
- 9) saját anyag
- 10) nem használ könyvet, összeválogatja több kötetből a feladatokat

„A könyvekkel az a legnagyobb baj, hogy elavultak. Ezeket a könyveket sokszor újraírták, de lényegi változás mégsem történt. Ugyanazok az elemek, mint valami LEGO-kockák, át lettek pakolva innen oda és viszont. A mai gyerek számára érthetetlen is – hiszen nincs meg hozzá a zenei alpműveltsége.” (Csató, 2010), (Bodnár, Erdős, & Kabdebó, 2015)

Ahogy a fentiekből látható, szükség van a tankönyvek változtatására. Egyre többen áttértek a színesebb, élményt nyújtó tankönyvekre, mint például a Margaréta, Csicsergő kiadványokra.

A tanítás céljai, módjai

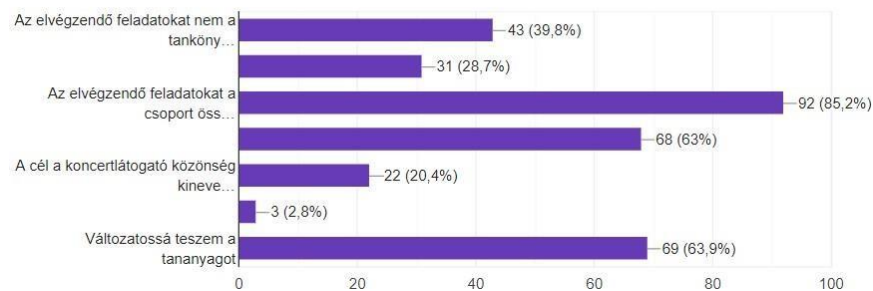
A lenti ábra a tanítási célok és módok alkalmazására kérdez rá.

A választási lehetőségek a következők:

- ☐ Az elvégzendő feladatokat nem a tankönyv alapján határozom meg
- ☐ A növendékek az aktuális évfolyamon minden fejlesztendő zenei készséget elsajátítanak nálam
- ☐ Az elvégzendő feladatokat a csoport összetétele és tudásszintje határozza meg
- ☐ A feladatok sorrendje általában rugalmas, a tanulókhoz alkalmazkodó
- ☐ A cél a koncertlátogató közönség kinevelése
- ☐ Használok retorziót, hogy ösztönözzem a tanulókat
- ☐ Változatossá teszem a tananyagot

Az alábbi tanítási célok és módok közül melyikeket alkalmazza?

108 válasz

Ahogy az ábra is mutatja, a válaszadók 85,2%-a az elvégzendő feladatokat a csoport összetétele és tudásszintje szerint alkalmazza. A második legfontosabb tényező a szolfézstanároknak, hogy a tananyagot változatossá próbálják tenni. Ennél a válasznál több lehetőséget is meg lehetett jelölni.

A gyengébb képességű tanulók felzárkóztatása

A következő kérdés a gyengébb képességű tanulók felzárkóztatásáról szólt. Kíváncsi voltam, hogy hogyan próbálnak segíteni ezeken a növendékeken. A válaszok a következők voltak:

- *tanulópár segítségével*
- *pozitív megerősítéssel, motivációval*
- *egyszerűbb feladatokkal*
- *korrepetálással*

A válaszadók nagymértékben ezeket a válaszokat adták, ám előfordult olyan kitöltő pedagógus, aki azt gondolja, sehogy. A pedagógusok véleményei ebben a kérdésben megoszlanak. Sok tanár a tankönyv által előírt tananyagot alkalmazza. (Dostal, 1986)

A feladatok eloszlása az órán

A szolfézstanárokat megkérdeztük, hogy a különböző feladattípusokat milyen arányban alkalmazzák az órákon.

A megkérdezettek mindig alkalmazzák: az előző tananyag ismételése, a szolmizáció gyakorlása, intonáció fejlesztése, ABC-s hangok gyakorlása.

A megkérdezettek gyakran alkalmazzák a következőket: daltanulás, memóriafejlesztés, ritmusgyakorlat, lapról olvasás, hallásgyakorlat

A megkérdezettek néha alkalmazzák: Zenehallgatás, zenetörténet

A megkérdezettek ritkán alkalmazzák: beéneklés, zenei formák elemzése

A megkérdezettek soha nem alkalmazzák: beéneklés, zenetörténet

Természetesen, hogy milyen feladatokat alkalmazunk, korosztályonként eltér. Ez a kérdés az általánosságban vett órai felépítést mutatja. Ami számomra érdekes, hogy a beéneklés egy nagyon megosztó a válaszadók körében. A beéneklés fontos alkotóeleme a szolfézstanulásnak. Fejleszti az intonációt, a hallást, memóriát, szolmizációt, ABC-s hangok meg- és felismerését (a megfelelő gyakorlatokkal természetesen), a zenei formák megtanulását. Meglepődve tapasztaltam, hogy ennyire megosztó a vélemény ezzel kapcsolatban. Fontos lenne előképztől kezdve minden korosztályban alkalmazni.

A beénekléssel a kórusban való éneklésre is felkészítjük a diákokat. A beéneklés fontosságáról illetve a hangadás fontosságáról Dr. Erdős Ákos a következőket írja:

„Nagyon fontos lenne pedig kiskortól, már az iskolában helyes hangadásra nevelni a gyerekeket. Ekkor még nyitottak, fogékonyak, könnyen alakítható a hangjuk, könnyedén, szinte észrevétlenül, játékosan, az utánzás ősi eszközét kihasználva lehetne helyes beidegződésekre nevelni őket. Később vagy felnőtt korban, a felvett hibák már egyre nehezebben, vagy egyáltalán nem javíthatók.”(Erdős, 2015)

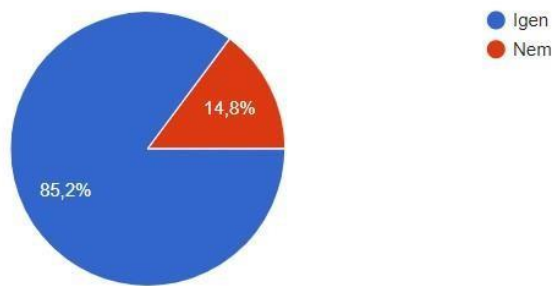
A játékos oktatás fontossága, új módszerek használata

A következő kérdésem a játékos tanulás fontosságáról szól, hogy mit gondolnak a mai hazai szolfézstanárok az új módszerekről, használják-e ezeket?

A válaszadók válaszaikban kifejtették, hogy szívesen használnak játékos feladatokat az órákon. A legtöbbjük a Sárny-módszert és a Kovács-módszert írta, illetve sokan saját ötlet alapján gyártanak új, a gyermekek számára vidám, játékos feladatokat. A megkérdezettek viszonylag nagymértékben az internetet is megjelölte forrásként, ahonnan sok ötletet gyűjtenek.

Szívesen használ-e új módszereket a tanításban?

108 válasz

Egy ehhez kapcsolódó kérdésben a technikai részre fektettem a hangsúlyt, ahol a pedagógusok arra válaszoltak, hogy milyen technikai lehetőségek állnak arra, hogy az órát élményszerűvé, változatosabbá tegyék. A válaszadók több lehetőséget is megjelölhettek.

61,1%- projektort, számítógépet

49,1%. magnót, CD-lejátszót

25% okostáblát

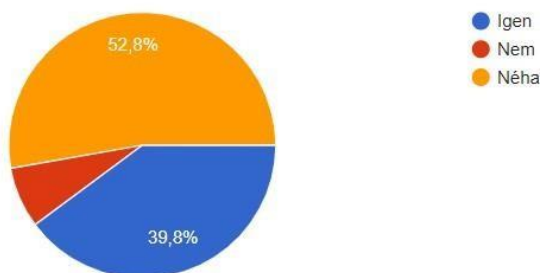
A válaszadók 82,4%-a él az internet adta lehetőségekkel.

A hangszerjáték és szolfézsoktatás kapcsolata

Az egyik legfontosabb kérdés, melyet már fejtegettem kutatásomban, a hangszerjáték és a szolfézsoktatás kapcsolata. A lent látható ábra mutatja, hogy a válaszadók növendékei 52,8%-a néha, 39,8%-a szokott, 7,4%-a nem szokott bemutatni hangszeres műveket az órákon. Fontosnak tartom, hogy ebben változást érzünk el, hiszen nincs olyan zenemű, amely nem elemezhető, továbbá e tudás birtokában a gyermek később is jobban megérti, hogy a szolfézs és a zene nem két különálló tantárgy. (Bárdos, 1959)

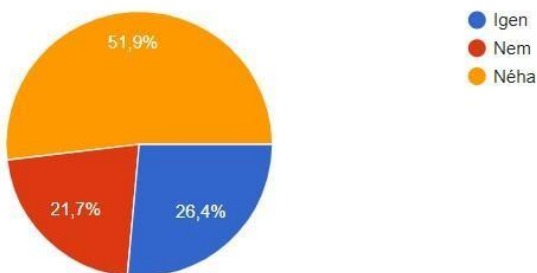
Szoktak-e az óráján a gyerekek hangszeren bemutatni zeneműveket?

108 válasz

Elemzik-e ezeket a műveket?

106 válasz

Ahogy láthatjuk, a fenti ábra is azt mutatja, hogy nem foglalkoznak olyan szinten a szolfézstanárok a hangszeres művek bemutatásával, elemzésével, mint ahogy ez indokolt lenne.

A továbbképzés kérdése

- 1. § (1) A továbbképzés azoknak az ismereteknek és készségeknek a megújítására, bővítésére, fejlesztésére szolgál, amelyekre szükség van a nevelő és oktató munka keretében a gyermekekkel, tanulókkal való közvetlen foglalkozás megtartásához...*⁶

6 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet

a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről

A fent említett rendelet értelmében a pedagógusoknak kötelező továbbképzésekre járniuk. Szögezzük le, hogy sok magániskolában és alapítványi iskolában másképp működik ez a rendszer.

A továbbképzésekről szóló kérdésekre az alábbi válaszokat kaptam. A kérdés tartalmazott 'egyéb' lehetőséget is, amelyhez szabadon megfogalmazhatták a tanárok azt, amit gondolnak.

Hasznosnak tartja-e a tanári továbbképzéseket?

108 válasz

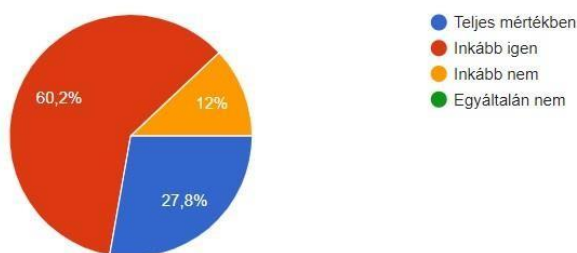
Ön szokott járni továbbképzésekre?

108 válasz

Milyen mértékben tudja használni a tanítás során a továbbképzéseken megszerzett tudást?

108 válasz

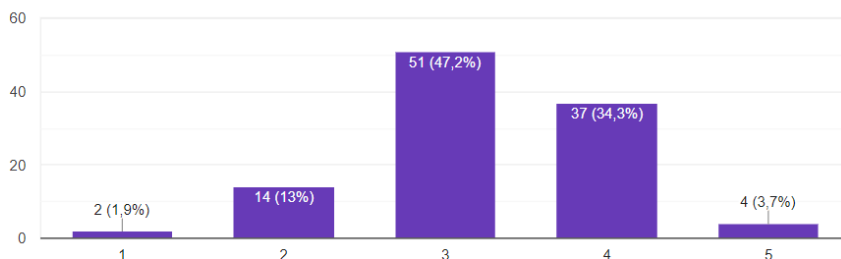

A fent látható válaszokból kiderül, hogy a válaszadók 88%-a jár továbbképzésre, illetve 87%-a hasznosnak tartja ezeket a képzéseket. Természetesen látunk ellenvéleményeket is. A továbbképzések sikere nagy mértékben függ a témától, előadótól illetve a témával kapcsolatos előzetes elképzeléseinkről.

A hazai szolfézsoktatás véleményezése

Mennyire elégedett a hazai szolfézsoktatással? (1 - egyáltalán nem, 5 - teljes mértékben)

108 válasz

Elérkeztünk az egyik legizgalmasabb kérdéshez, mely azt próbálja kideríteni, hogy mennyire elégedettek a hazai szolfézsoktatással az aktív szolfézszt tanító tanárok. A kérdést egy 1-5-ig terjedő skálán osztályozhatták. A tanárok 47,2%-a közepesen, 34,3%-a inkább igen, 13%-a inkább nem, 3,7%-a teljes mértékben, 1,9%-a nem elégedett a hazai szolfézsoktatással.

Megkérdeztem továbbá azt is, hogy hogyan reformálnák meg, hogy javuló tendenciát mutasson a mai helyzet? A válaszok többsége a következők voltak:

- IKT eszközök bevonásával
- élmény-alapú oktatással
- kevesebb óraszámmal
- új, modern könyvekkel
- gyakorlatiassággal
- pszichológiai képzésekkel

Ahogy már korábban is írtam, sok tanár nem mer kilépni a komfortzónájából, és nem használ új módszereket. (Benedek, 2018) Volt egy válasz, amit csak egy ember írt, hogy a mostani oktatással nincs baj, csak a meglévő lehetőségeket kellene kihasználni. Azért tudok ezzel részben egyet érteni, mert ahogy láthattuk, sok intézményvezető nyitott az új módszerekre, a pedagógusok több önállósággal is rendelkezhetnek. Sokan írták az elavult tankönyveket. Van benne igazság, de olyan sok jó könyv van a hazai piacon, csak nem mindig használjuk őket. Az élmény-alapú oktatás bennünk rejlik, mi vagyunk hozzá a kulcs, ez rajtunk múlik. Természetesen az IKT eszközök használata fontos, amihez kellő anyagi forrást szükséges

biztosítani, mert egy mai gyermek számára a digitalizáció alapvető. Sokkal fogékonyabb lesz a zenére a diák, ha videókat, zenei applikációkat mutatunk neki.

A szolfézs alóli mentességkérés problémája

Előfordult-e, hogy a szülő csak a hangszeres órára szeretne volna küldeni a gyermekét, ellenben a szolfézszt nem érezte fontosnak?

108 válasz

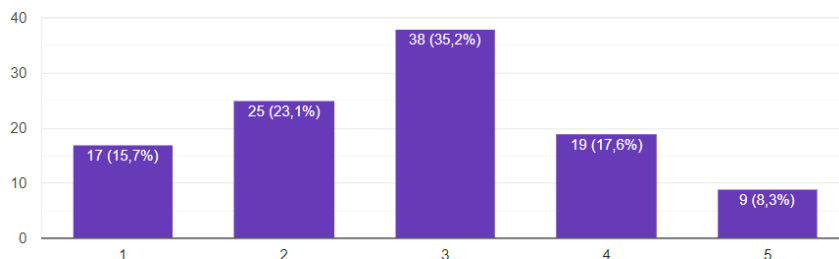

A fent látható kérdés részben nyitott kérdés volt, 'egyéb' választ is megjelölhettek a válaszadók, ahova szabadon írhatták le véleményüket. A válaszadóknál is eltérő, hogy kinél mennyire jelentkezik ez a probléma. Itt is visszakapcsolnék a gyerekek túlterheltségére, és a szolfézs-zene összekapcsolásának gondolatbeli hiányára. (Bárdos, 1959)

A tanulók motivációjának fontossága

Ön szerint motiválatlanabbak-e a gyerekek a tanulásban, mint 5 éve (kevésbé tanulnak, nincs kedvük a játékos feladatokhoz sem, nem írnak házi feladatot)? (1 - legkevésbé, 5 - leginkább)

108 válasz

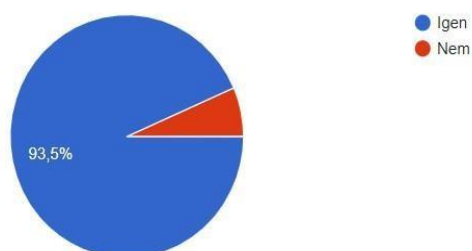
A fent látott ábra is azt mutatja, hogy a pedagógusok szerint a gyerekek motiválatlanabbak, mint 5 éve. A motiváció és a figyelem megtartása összefüggésben állnak egymással. Ha élvezünk egy órát, nagyobb eséllyel válunk motiváltabbá a tantárgy kapcsán: szívesebben írunk

házi feladatot, szívesebben tanuljuk. Próbáljuk olyan játékos formában előadni a tananyagot, hogy ne vegye észre a gyermek, hogy közben tanul. (Sulyok,2007)

Ehhez kapcsolódóan megkérdeztem, hogy a motiváció fenntartásával kapcsolódóan fontosnak tartja-e a pedagógus a jutalmazást. A válaszadók 93,5%-a fontosnak tartja 6,5%-a nem tartja fontosnak. Igen meglepő, hogy a 107-ből 7 tanár számára ez a kérdés nem fontos.

Fontosnak tartja-e a jutalmazást az órán nyújtott teljesítményért? (matrica, pecsét, stb. által)

107 válasz

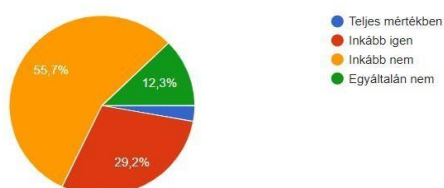

A szolfézsoktatás jövője

A szolfézsoktatás jövője függ a tanárképzéstől és a színvonal fenntartásától, javításától is. A következő ábrák ezeket a kérdéseket fejtegetik.

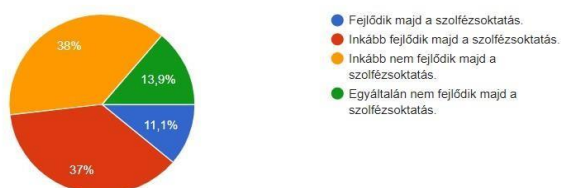
Milyennek látja a szolfézsoktanár képzést? Megfelelően felkészíti-e a tanárjelölteket a valódi iskolai körülményekre?

106 válasz

Ön szerint, a jövőben miként fog alakulni a szolfézsoktatás színvonala?

108 válasz

A válaszadók nagyrésze úgy gondolja, hogy nem készíti fel a jelenlegi tanárképzés a pedagógusokat a valódi iskolai körülményekre. Ennek a problémának a kérdését már fejtegettem korábban. A tapasztalatszerzés egy átlagos iskolában az egyetemi évek során nagyon fontos.

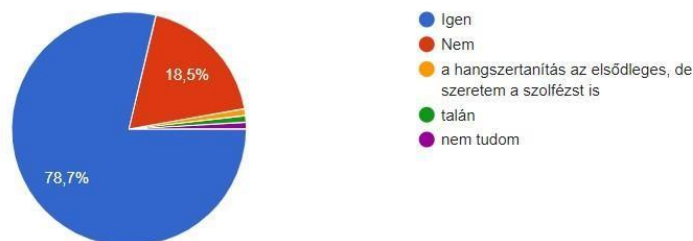
A jövőkép kérdésének válaszai nagyon érdekesek. A válaszadók 38%-a szerint a jövőben inkább nem fog fejlődni a szolfézsoktatás, míg a válaszadók 37%-a szerint inkább fejlődni fog. Ez a kérdés nagyon megosztó. Mint ahogy már korábban említettem, a színvonal nagy mértékben függ a saját magunk megítélésén, ahogy a helyzethez mérten a legjobb tudásunk átadásától is.

A szakma szeretete

Az utolsó kérdés szerintem a egyik legfontosabbak közé tartozik. Láthatjuk, hogy a sok nehézség és probléma ellenére a tanárok 78,7%-a újra a szolfézs tanári pályát választaná. Ezek a pedagógusok hivatásuknak tekintik ezt a szakmát.

Ha újrakezdené, most is ezt a szakmát választaná?

108 válasz

Kérdés, hipotézis, eredmények

Összegzésül utaljunk arra, hogy a bevezetőben milyen válaszokat kaptunk.

-Milyennek látják a magyarországi szolfézs tanárok illetve intézményvezetők a hazai szolfézsoktatás helyzetét?

Ebben a kérdésben a megkérdezett intézményvezetők és pedagógusok nagyon eltérő válaszokat adtak. Két véglet, de nincs középút. A mai helyzetet 61% elavultnak látja, 39% működőnek. Természetesen nagyon sok minden közrejátszik, hiszen az alap koncepción és kötelességeken kívül nagy szerepet játszik a gyermekek összetétele, a vezető hozzáállása, a jó munkahelyi légkör, a tapasztalat és a sikeresség. Megállapítom, hogy a megkérdezettek nem túl bizakodóak, de a remény megvan a változtatásra.

-Mivel lehet motiválni azokat a gyerekeket, akik nem mutatnak érdeklődést a szolfézs iránt, milyen eszközökkel tehetik számukra érdekessé az oktatást?

Sulyok Gizella szerint „*Irányítsuk jókedvűen és rugalmas feladatválogatással a szolfézs tanítást, tanítványainknak is örömet szerezve, - de közben soha se engedjük ki a kezünkől az óra irányítását!*” (Sulyok, 2007)

Kijelenthetjük, hogy egyet ért a mai hazai szolfézs tanító tanárok, hiszen ők is így fogalmaznak ezzel a kérdéssel kapcsolatban. A pozitív szemlélet, tenni akarás, változatos feladatok, technika használata mind hozzájárul ahhoz, hogy egy jó hangulatú szolfézsóra alakuljon ki.

-Milyen eszközök, anyagi források állnak a szolfézs tanárok és az intézményvezetők rendelkezésére? Hogyan tudják ezeket alkalmazni?

Megállapíthatjuk, hogy az intézményvezetők válaszai alapján 78,8%-a tudja támogatni anyagilag a szolfézs tanárokat, ha új eszközre van szükségük. A válaszokból kideríthettük, hogy az iskolák viszonylag elég jól fel vannak szerelve technikai eszközökkel. Nem az okostáblára gondolok, de nagyrészt internet, számítógép, projektor fellelhető az iskolákban.

-Hogyan tudják összekapcsolni a hangszeres oktatást a szolfézs tanulmányaikkal?

A hangszeres tanár a szolfézs-tól - sajnos - nem zenei támogatást vár. Megköveteli, hogy a csoportosan megtanulható dolgokat (mint pl. kottaolvasás, ütemezés, ritmusok begyakorlása), jól tanítsa meg, s így ő ezektől az unalmas tennivalóktól mentesüljön. A zenét viszont majd ő megtanítja. (Czövek, 1960)

Megállapíthatjuk, hogy sok szolfézs tanár úgy látja, hogy a hangszeres tanár nem működik vele együtt kellő mértékben. Ebből a problémából adódik, hogy a gyermek nem látja az összefüggést a két tantárgy között. A másik, ami ebből következik, hogy mivel a diák nem érti, motiválatlan és nem fogja szeretni a szolfézs, rosszabb esetben be sem megy órára.

-Milyennek látják a jövőt a szolfézs oktatás terén? „amikor a szolfézs tanítás problémáin tűnődünk, mindig felmerül bennem és tartósan zavar az a kérdés, hogy lehet-e, szabad-e elszigetelten nézni a szolfézs-t?” (Czövek, 1960)

Czövek Erna 1960-ban megírt felvetései és problémái még ma is élnek. A megkérdezettek 39,8%-a az, aki rendszeresen motiválja a diákokat arra, hogy hozzák be a kottáikat és

elemezzék. Szintén nagy hiányosságot állapíthatunk meg abban, hogy a gyermekek nagyrésze még mindig nem szívesen jár be órára. A szolfézsstanárok 77,8%-a folyamatosan találkozik ezzel a problémával. Ezeken a problémákon el kell gondolkodnunk, hiszen 60 éve megoldatlanok. Ha nem megoldhatóak, enyhítenünk kell rajta, hogy ez a szám kisebb legyen.

ÖSSZEGZÉS

Kutatásom befejeztével megállapíthatom, hogy nem volt hiábavaló a hazai szolfézsoktatás kérdéseit, problémáit vizsgálni. Sok esetben örömmel néztem a válaszokat, sok esetben kellemes csalódás ért, néhol pedig igencsak meglepődtem. Nagyon sokat tanultam abból a szempontból, hogy egy nehéz helyzetben levő oktatási rendszer ellenére is a pedagógusok viszonylag könnyen veszik az akadályokat, és minden helyzetet igyekeznek megoldani. Előfordul, hogy nem a szolfézs tantárgynak szólnak a kritikák, mind inkább az elavult módszereknek, a jelenlegi helyzet körülményeinek. Az 5 fő kérdésre visszatérve az előzetes felvetéseimet szeretném összefoglalni.

Az igazgatók és a szolfézsstanárok remélik, hogy a mai szolfézsoktatás helyzete pozitív irányt vesz, és minden lehetőséget megragadnak, hogy sikeres legyen az oktatás. Sajnos beigazolódott az a felvetésem, hogy a szolfézs és a hangszer kapcsolatát még mindig nem vonják össze, alig foglalkoznak vele. Ami igencsak nagy meglepetést okozott számomra, a támogatás mértéke, az anyagi felhasználás az iskoláknál. Nagyon pozitív, hogy tudják támogatni a tanárokat anyagilag az intézményvezetők. Ebből adódóan, használjuk ki a lehetőségeinket, hogy még színesebb órát tudjunk nyújtani a gyermekeknek, hiszen a korszerűtlen oktatási forma nagy mértékben csökkent a tanulói motivációt. Reméljük, hogy a jövőben pozitív irányban változik a tanárok és az igazgatók hozzáállása, és nyitott, kreatív, lendületes szolfézsstanárok fogják kiküszöbölni ezeket az akadályokat, amelyek 60 éve fenn állnak.

Dolgozatom során megerősödtem abban, hogy a pozitív és a negatív kritikák ellenére a felmerülő problémák bár megoldatlannak látszanak, ám elindult egy jótékony módszertani folyamat, mellyel végre reagálhatnánk a problémás helyzetekre. A gyakorlati és az elméleti részt összevetve az gondolom, hogy mind a szakirodalom, mind a ma szolfézs tanító pedagógusok a hangszer-szolfézs kapcsolatának problematikáján kívül azonos véleményen vannak. Ahogy láthattuk, a szakemberek is úgy

mérik fel a mai helyzetet, hogy van még hova fejlődni, főleg az állandóan frissülő módszertan tekintetében. Ez egy olyan szempont lenne, amellyel érdemes lenne még foglalkozni, illetve rendszerezni a különböző bevált tanítási módszereket. Kutatni lehetne továbbá azt is, hogy miért ennyire megosztó a továbbképzésekről alkotott kép a tanárok és igazgatók körében. Hogyan tudnánk javítani a helyzeten, miként lehetne a tapasztalatokat még szélesebb platformon közzétenni. Fontosnak érzem, hogy a diákok szemszögéből is vizsgáljuk meg a helyzetet a jövőben. Bizakodhatunk, hiszen sok csodálatos szolféztanár tevékenykedik Magyarországon, így a szolféztanítás is napról napra jobbra válhat ezáltal. Másrészt kihívás is, hiszen ha nem a legmegfelelőbb módszerekkel tanítunk, az veszélyt is jelenthet a jövő nemzedékének zenei pályájára nézve. Örömmel tapasztaltam, hogy sok pedagógus nem hagyja maga mögött a gyengébb képességű tanulókat, hanem mindent megtesz a felzárkóztatásuk érdekében. A kitöltők javarészt nagyfokú elhivatottságról tettek tanúbizonyságot. Azt a következtetést vonom le a kérdőívekből, hogy mind az intézményvezetők, mind a szolféztanárok igyekeznek legjobb tudásuk szerint tanítani. A kutatásom során minden felmerülő kérdésre, problémára választ kaptam.

Jelen vizsgálat a 2020-ban írt szakdolgozatom szerves része, melynek címe: A hazai alapfokú szolfézsoktatás a XX. századtól napjainkig.

Felhasznált irodalom:

- Bárdos Kornél (1959). Gondolatok Agócsy László szolfézmódszertani előadásáról "A szolfézs és hangszeroktatás kapcsolata". *Parlando*. Budapest. URL: <http://www.parlando.hu/Gondolatok593.htm> (Utolsó letöltés: 2020.02.10.).
- Dr. Benedek Mónika (2018). Improvizálhatok? *Parlando*. Budapest. URL: https://www.parlando.hu/2018/2018-5/Benedek_Monika.htm (Utolsó letöltés: 2020.02.27.)
- Czövek Erna (1960). Ankét a szolfézsoktatás kérdéseiről. *Parlando*. Budapest. URL: https://www.parlando.hu/2018/2018-5/Benedek_Monika.htm (Utolsó letöltés: 2020.01.10.)
- Jan Dostal (1986). A gyengébb képességű gyermekek kezdőtanításáról. *Parlando*. Budapest. URL: <http://www.parlando.hu/1986/4/1986-4-01-Dostal.htm> (Utolsó letöltés: 2020.02.12.)
- Dr. Erdős Ákos (2015). Gondolatok az iskolai és kórushangképzés „időszerű” kérdéseiről. *Parlando*. Budapest. URL: <https://www.parlando.hu/2015/2015-1/ErdosAkos-Hangkepzes.htm>(Utolsó letöltés: 2020.02.15.)
- Fehér Anikó (2009). Ki mire tanítható? (Kell-e rendszerváltás a zeneoktatásban avagy „Hej, nem szeretem az idők járását...”. *Parlando*. Budapest. URL: <http://www.parlando.hu/2009-6-05-FeherAniko.htm> (Utolsó letöltés: 2020.02.17.)
- Dr. Mindszenty Zsuzsanna (2011). "Nem tanítgatni kell, hanem megtanítani konkrét, mérhető dolgokat"- Beszélgetés Dr. Mindszenty Zsuzsannával. (F. Anikó, Szerk.) *Parlando*. Budapest. URL: <https://www.parlando.hu/2011/2011-3/Mindszenty-netre.htm> (Utolsó letöltés: 2020.02.10.)
- Nagyné, R. (2017). Módszertani ötletek, Gondolatok az ének-zene tanításáról. *Budapesti POK*. Budapest. URL: https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/pok/Budapest/modszertani_otletek_Ra_pliGy.pdf (Utolsó letöltés: 2020.03.10.)
- NAT. (2012.). *A Nemzeti Alaptanterv (110/2012. [VI. 4.] Korm. rendelet) ének-zene fejezete (szerzői: Nemes. László Norbert, Stachó László, Körmendy Zsolt, Pécsiné Uzsaly Rita, Bokor György).* . Magyar Közlöny 66(2012. I. 26.), 10784-10790.

- Pusztay Krisztina (2011). Projekt a zeneiskolában. *Parlando*. Budapest. URL: <https://www.parlando.hu/2011/2011-3/Pusztay-netre.htm> (Utolsó letöltés: 2020.03.10.)
- Sulyok Gizella (2007). Módszertani ajánlás a szolfézs oktatásához. *Parlando*. Budapest. URL: https://www.parlando.hu/2016/2016-5/Elhunyt_Sulyok-Gizella.htm (Utolsó letöltés: 2020.01.10.)
- Szelezsánné Egyed Dóra (2018). A pedagógusok körében megjelenő stressz, pszichoterror és kiégés. *Educatio*. Budapest. URL: http://epa.oszk.hu/02700/02724/00010/pdf/EPA02724_opus_et_educatio_2016_05_590-603.pdf (Utolsó letöltés: 2020.03.10.)
- Erdős Ákos-Kabdebó Sándor-Bodnár Gábor (2015). Ének-zenei ismeretek. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest.
- Csató Mónika (2010): Alternatív ének-zenei nevelési program. Reflektálás dr. Fehér Anikó: Ki mire tanítható? Kell-e rendszerváltás a zeneoktatásban avagy „Hej, nem szeretem az idők járását...”c. cikkére”. *Parlando* 52/4. *Parlando* zenepedagógiai folyóirat. <http://www.parlando.hu/2010-4-csaknet/Csato.htm> (2020. 02. 11.)

Bemutakozás: Dibusz Barbara vagyok, az ELTE Zenekultúra, német tanári minor szakán diplomáztam 2020-ban. Egyetemi éveim alatt és az egyetemről kikerülve gyakorlatot szereztem az ének, a szolfézs és a némettanítás terén egyaránt több intézménynél is, amelyekben hátrányos helyzetű tanulókkal is foglalkozhattam. Jelenleg az ELTE Andragógia szakán tanulok.

